

PROFESSOR KURT HUEBNER

over het globaliseringscomplex: machtsrelaties, niet-statelijke actoren en de positie van de natiestaat

vraag af te vragen: wat voor internationale relaties bestaan er en welke zijn nodig om de boel bij elkaar te houden? Hier kwamen machtsmomenten zoals internationale macht en de controle van middelen in het spel. In de jaren 90 publiceerde ik als een van de eerste academici in Duitsland een boek over globalisering, namelijk 'Het Globaliseringscomplex'. In dit boek beschrijf ik de interactie tussen politieke en economische factoren van globalisering.

De relatie tussen macht en globalisering op verschillende manieren te interpreteren. Om de relatie vanuit het oogpunt van een expert te begrijpen, spraken wij met Prof. Kurt Huebner. Kurt Huebner is hoogleraar aan de University of British Columbia in Vancouver en is werkzaam aan de faculteit Politicologie. Huebner heeft 15 boeken gepubliceerd en vele artikelen geschreven. Verder is Huebner de voorzitter van het Jean Monnet programma voor Europese Integratie en Mondiale Politieke Economie. Wij ondervroegen hem via Skype naar zijn visie op macht en globalisering.

Laten we beginnen met een paar inleidende vragen, kunt u bijvoorbeeld kort uw academische expertise beschrijven en uw relatie tot globalisering en macht?

Mijn interesse in mondiale problemen ontstond al eind 1970, toen de term globalisering nog niet werd gebruikt. Ik hield me vooral bezig met de economische kant van globalisering. Toen er in de tweede helft van 1980 al een groter internationaal debat ontstond over het einde van de Amerikaanse hegemonie, begon ik mezelf de volgende

Zoals u weet is globalisering een heel breed concept, er bestaan dan ook verschillende definities voor. Wat is voor u de definitie van globalisering?

Het is ten eerste behulpzaam om een voorvoegsel aan het woord toe te voegen. Zo is er bijvoorbeeld economische globalisering, politieke globalisering, culturele globalisering en milieu-globalisering. Economische globalisering is het vrij bewegen van kapitaal, goederen, financiën en diensten in een min of meer ongereguleerd systeem. Politieke globalisering gaat meer over communicatie; we hebben allerlei vergaderingen die tussen wereldmachten plaatsvinden. Ondanks dat er pogingen bestaan politiek te globaliseren, zoals het invoeren van mondiaal beleid, blijft het bereik ervan meer nationaal. Er zijn wel verschillen in systemen van globalisering, maar ze hebben allemaal iets te maken met het feit dat nationale en sub nationale systemen niet meer onafhankelijk zijn. Deze systemen ontvangen en versturen tegelijkertijd. Dit versturen en ontvangen verschilt per samenleving, wat betekent dat sommige samenlevingen meer macht hebben dan anderen.

Op welke manier verandert volgens u de macht voor autoriteiten wanneer het globaliseringsproces intensiveert?

Wat we nu zien is het zogeheten uithollen van de natiestaat. Het is duidelijk dat economische globalisering autonomie van de natiestaat ondermijnt. De staat heeft tegenwoordig relatief minder macht dan voorheen. Dit is bijvoorbeeld te zien in taxatie. Rijken in Duitsland, bijvoorbeeld, kunnen ervoor kiezen hun liberale rechten gebruiken om hun welvaart te gebruiken in een ander land, zoals het belastingparadijs Nederland. Dit zou natuurlijk een ondermijning van de macht van de Duitse natie betekenen. Kortom, globalisering veroorzaakt ondermijning van veel elementen die de natiestaat definiëren. De natiestaat wordt niet vernietigd door globalisering, maar het verliest macht.

Wat denkt u dat globalisering doet met de machtsverhoudingen in de wereld?

Dat is een interessante vraag. Vanuit mijn perspectief ontwikkelen we ons naar een multipolaire wereld in plaats van de unipolaire wereld die bestond na de Tweede Wereldoorlog. We hebben nu meer spelers in het spel, denk aan China of de V.S.. Globalisering verhoogt voor sommige actoren macht, dankzij de onderlinge afhankelijkheid die ontstaat. Hier kan je bijvoorbeeld denken aan het crisisdiplomatie spel van Putin in Rusland. Hij maakt namelijk gebruik van het feit dat Europa heel afhankelijk is van Rusland op gebied van energiebronnen. De machtsverhoudingen raken niet uitgebalanceerd, maar de situatie wordt ingewikkelder. Het feit dat natiestaten zo staan blootgesteld aan globalisering maakt ze kwetsbaar.

Wat is volgens u het effect van globalisering op de verdeling van macht tussen politiek en niet-statelijke actoren?

Ik denk dat NGO's en burgerlijke bewegingen een veel belangrijker rol dan ooit moeten en zullen spelen. De politiek probeert deze niet-statelijke actoren te integreren omdat ze bang zijn dat ze anders de controle over de civiele maatschappij kwijtraken. Mensen zijn heel slim, ze maken geb-

“Het feit dat natiestaten zo staan blootgesteld aan globalisering maakt ze kwetsbaar”

ruik van sociale media. Dit zien we in landen zoals Turkije of toen de Arabische Lente plaatsvond: Twitter speelde een belangrijke rol. Ik denk dat naarmate de niet-statelijke actoren macht verkrijgen, de negatieve balans van macht in de wereld zal veranderen. De civiele samenleving zou eigenlijk de macht moeten hebben om gebeurtenissen te voorkomen. Ze zouden niet alleen dingen moeten blokkeren, maar ook op een positieve manier definiëren waar we heen moeten, bewegingen creëren en ondersteuning krijgen van alle sectoren. Ik hoop dat dit zal gebeuren, we zien steeds meer tekenen dat deze situatie niet hopeloos is.

Als afsluiting: ziet u globalisering als een positief of negatief fenomeen?

Als ik de middenweg zou nemen, zou ik zeggen dat er in deze middenweg veel negatieve aspecten van toepassing zijn. We moeten echter niet ontkennen dat er ook positieve aspecten van globalisering bestaan. Een voorbeeld van een, naar mijn mening, negatief aspect is de wisselwerking tussen de economie en politiek en de implicaties hiervan op machtsrelaties. Er kan veel dreigende macht ontstaan door de hoge mobiliteit van kapitaal. Wanneer het beleid van een bepaald land het kapitaal niet bevalt door bijvoorbeeld belasting, kan het kapitaal dreigen naar een ander land te gaan. Op dit gebied zijn overheden slachtoffer van economische globalisering, wat voor mij een grote negatieve kant van globalisering is.

Met dank aan Kurt Huebner en Ton Nijhuis